

Om utprøving av filterbriller for personer med RP ved Thorny Annette Bergan

Thorny Annette Bergan er utdannet /optiker og jobber i privat praksis i Drammen. Hun har en mastergrad i synspedagogikk og synsrehabilitering, og har derfor bred kompetanse på området synsproblemer og rehabilitering. Gjennom sitt arbeid kombinerer hun faglig ekspertise innen optometri med en spesiell interesse for synsrehabilitering, og har dedikert seg til å hjelpe mennesker med synsutfordringer. Hun har i denne sammenhengen vært med i prosjektet som student fra USN, masterprogrammet i synsprehabilitering og synspedagogikk.

Denne studien vil se på hvilke filterbrille-løsninger for personer med Retinitis Pigmentosa (RP) velger for å dempe deres opplevelse av lysømfintlighet og blending. En tidligere studie har vist at personer med RP ofte foretrekker utradisjonelle filtre i forhold til hva som er vanlig for personer med sterk lysømfintlighet (Lund & Johansson, 2020). Vi ønsker å sjekke om vi i denne studien finner det samme og teste en hypotese om at preferansene for de ulike filterbrillene henger sammen med degenerasjonen av de forskjellige fotoreseptorene. Det er blant annet være interessant å kontrollere om fargesynstester kan være til hjelp med å avgjøre hvilke filterbriller deltakerne foretrekker.

De fleste deltakerne rapporterte om forbedret kontrast og et mer avslappet syn ved bruk av filterbriller, uavhengig av hvilket filter de hadde valgt. Den objektive testen viste også at de fleste oppnådde en viss forbedring i visus og/eller kontrastsyn. Resultatene viste en tydelig sammenheng mellom fargesyn og filtervalg, selv om dette ikke var helt entydig. Deltakerne opplevde at synsfunksjonen ble bedre når de brukte filterbriller, enten de hadde normalt fargesyn eller valgte et spesifikt filter. Fargesynstesten ga også en indikasjon på at graden av sykdommens fremskredenhet, til en viss grad, var uavhengig av størrelsen på synsfeltet.

Det er sannsynlig at preferansene for de ulike filterbrillene er relatert til degenerasjonen av de ulike fotoreseptorene i øyet. Disse resultatene gir viktig informasjon om den enkelte deltakers synsfunksjon, og siden retinitis pigmentosa (RP) er en sykdom som utvikler seg over tid, er det avgjørende å tilpasse hjelpemidlene etter hvert som sykdommen progredierer.

En utfordring som ble tydelig under testingen ute, var at forholdene ikke var like for alle deltakerne. Noen hadde sol, mens andre opplevde tåke eller overskyet vær, noe som medførte at effekten av filterne varierte med hensyn til blending og om det ble for mørkt. Det kom klart frem at de fleste deltakerne har behov for briller som kan tilpasses ulike lysforhold. Testperioden foregikk om vinteren, og derfor fikk ikke alle deltakerne muligheten til å teste filterbrillene i forskjellige lysforhold og årstider.

Ideelt sett burde en testperiode vare et helt år, slik at man kan få en grundig vurdering av hvordan filterbrillene fungerer under ulike lysforhold og sesongmessige endringer. For å kunne tilby best mulige hjelpemidler er det viktig å få en god forståelse av den enkeltes hverdag og de spesifikke utfordringene de møter.